

PHARE PRAQ III.

– Regionális program a minőségbiztosítás és kapcsolódó területeinek támogatására¹ –

Az egységes európai belső piac működésének egyik sarokköve az áruk és szolgáltatások szabad áramlása. Ez a tagállamok műszaki tartalmú jogszabályainak harmonizálása útján valósul meg, amelynek eredményeképpen megszűnnek a szabályozás okozta kereskedelmi akadályok.

A Közösség műszaki jogi szabályozása nem „légüres térben” történik. A jogszabályok alkalmazása és érvényesítése megköveteli egyrészt a megfelelő adminisztratív (közigazgatási) szervezetek és mechanizmusok meglétét, másrészt pedig a magánszektorban működő műszaki és szakmai testületek széles körének rendelkezésre állását. A PHARE partnerországok számára a közösségi műszaki szabályozás átvétele során a legfőbb megoldandó feladatot nemcsak a jogszabályok honosítása jelenti, hanem az a kihívás is, hogy közigazgatási (infra)struktúrájukat hozzá kell igazítaniuk a jogalkotási feladatok elvégzéséhez szükséges (keret)feltételekhez. Ez nehéz folyamatnak bizonyul(t), hiszen intézményi és kulturális változtatásokat egyaránt megkíván.

A PRAQ III. Program a partnerországokat hivatott segíteni ezeknek a változásoknak a véghezvitelében. Ez nem egy egyszerű szakmai segítségnyújtási program, amely csupán az ismeretek és a tapasztalatok átadását célozza, hanem elősegíti az Egységes Belső Piac által érintett összes gazdasági szereplő bevonását is. A Program megközelítési- és szemléletmódja a jogalkotók, a szabályozó szervek, az üzleti szféra és a fogyasztók aktív közreműködésén, valamint a feladatok/felelőségek egymás közötti megosztásán alapszik.

Mi a PHARE?

A PHARE (Segély)Programot 1989-ben indították a magyarországi és a lengyelországi gazdasági és társadalmi átalakulás támogatására. A közép- és kelet-európai politikai változások hatására a PHARE mind nagyobb földrajzi területet fedett le és a költségvetése is jelentősen megnőtt. A PHARE segélyprogramjai révén jelenleg 14 országot támogat (beleértve Horvátországot is, amely annak ellenére támogatott, hogy a PHARE tevékenységeket felfüggesztették); közülük 10 társult ország.

A PHARE jellege szintén folyamatosan változott. Az első tevékenységek az átmeneti gazdaságok sürgető (válságsegély- és intézményi reform) támogatási igényeihez kapcsolódtak. A fejlődés előrehaladtával a PHARE által támogatott programok köre kibővült a hosszabb távú gazdasági fejlődést és befektetési igényeket célzó támogatásokkal. Ebben az időszakban a PHARE tevékenységét elsősorban az igények irányították, azaz maguk a támogatott országok voltak a programok megfogalmazásának és kialakításának fő mozgató erői. Ezáltal biztosították a partnerországok érdekeltségét a programban, valamint azt, hogy rugalmasan tudjon reagálni a partnerországok legkülönbözőbb és gyorsan változó igényeire. Ennek a megközelítésnek az volt a hátránya, hogy a prioritások sokasága és eltérősége, valamint a kis projektek elburjánzásának következtében a programok irányítása sok esetben igen bonyolulttá vált.

1997-ben a PHARE-ban lényes változás következett be: a támogatási célterületeket a változó politikai környezet, és főleg az Agenda 2000-ben részletesen kifejtett előcsatlakozási stratégia kívánalmainak kiemelésére és kihangsúlyozására összpontosították. A legfontosabb politika-váltás a csatlakozási cé-

¹ Kivonat. Az eredeti anyagot az Európai Bizottság / CEN-TCU, a magyar nyelvűt az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság PRAQ III. Koordinációs Egysége készítette. A közlés lehetőségét köszönjük Mokry J. Ferencnek, a program nemzeti koordinátorának, az OMFJ jogutódja, az Oktatási Minisztérium Kutatás-Fejlesztési Helyettes Államtitkársága osztályvezetőjének.

lokra való sokkal erősebb koncentráció irányába történő elmozdulás volt, összhangban az EU tagságra való jelentkezéskor az Országvéleményben meghatározott és a Csatlakozási Egyezménybe is bekerült prioritásokkal. 1997-ben a Bizottság javasolta, hogy a PHARE azon intézmények megerősítését helyezze előtérbe, amelyek kulcsfontosságúak a csatlakozáshoz, és hogy a beruházásokat elsősorban a csatlakozással összefüggő területeken/ágazatokban támogassa.

A PRAQ III. Program

A PHARE PRAQ III. Program az Európai Bizottság-nak egy egyszerre több országot érintő (multi-country) programja, amely az EFTA társ-finanszíro-

A műszaki jogharmonizáció területének rövid áttekintése

A műszaki jogharmonizáció a kereskedelem jogi szabályozásból eredő akadályait hivatott megszüntetni az európai és a nemzeti műszaki jogszabályok egymáshoz való közelítése révén. A műszaki jogharmonizáció folyamata, mint ahogy azt a Fehér Könyv második fejezete leírja, a(z)

- Új Megközelítésű irányelvekre,
- Szektorális Megközelítésű irányelvekre,
- Új kereskedelmi akadályok megelőzésére vonatkozik.

A Tanács 1985. május 7-én hozott „Új Megközelítés a műszaki összehangolás (harmonizáció) és szabványok területén” c. határozata fektette le az európai műszaki jogszabályalkotás fő irányvonalait számos termékterület vonatkozásában. Ellentétben a Szektorális Megközelítés részletezett, termékekre alapozott irányelveivel, az Új Megközelítésű irányelvek arra korlátozódnak, hogy alapvető követelményeket rögzítsenek általános témákban, mint a biztonság(osság), egészség- és környezetvédelem, nagy termékcsaládokra és/vagy horizontális kockázatokra vonatkozóan. Az

zásában valósul meg és amely segíti a közép- és kelet-európai országokban a műszaki jogharmonizációt, valamint a minőségügyi infrastruktúra közelítésére tett erőfeszítéseket. A nemzeti harmonizált jogszabályok és a jól működő szakmai intézményi infrastruktúra megléte alapvető követelmény az áruk és szolgáltatások szabad áramlásának biztosításához, amely egyike az Egységes Belső Piac négy szabadság-elvének.

A PRAQ III. Program a PRAQ 91 és a PRAQ 92 programok folytatása, amelyek elősegítették a jogi és intézményi infrastruktúra megteremtését a szabványosítás és a tanúsítás területén a közép- és kelet-európai országokban. A Programot regionális szinten az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) Technikai Együttműködési Egysége (Technical Cooperation Unit - TCU) irányítja.

önkéntes szabványok, amelyeket magánszektorbeli európai szabványügyi testületek dolgoznak ki, megfelelő, de nem kötelezően alkalmazandó műszaki megoldásokat kínálnak az alapvető követelmények teljesítéséhez. Azok a termékek, amelyeket a direktívák alapvető követelményeinek megfelelően gyártottak, szabadon forgalmazhatóak bárhol az Európai Unió és az EFTA tagállamainak területén. A megfelelésértékelésének általános szempontjait a Tanács által 1989. december 21-én elfogadott, „A megfelelésértékelés globális megközelítése” c. határozat szabályozza. A határozat konkrét megfelelésértékelési eljárásokat ír elő és bevezeti a független – főként a magánszektorból származó – kijelölt és bejelentett testületek intézményét, amely szervezetek felhatalmazást kaptak arra, hogy a megfelelésértékelését elvégezzék.

Az Új Megközelítés bevezetését megelőzően az Egységes Belső Piacban a termékszabályozás szektorális alapon nyugodott. A folyamat részletes direktívákon keresztül valósult meg, amelyek a termékek egyes kategóriáira műszaki előírásokat határoztak meg. Napjainkban a Szektorális Meg-

közelítést még mindig alkalmazzák az élelmiszerek, gyógyszerek, gépjárművek és a vegyipari termékek vonatkozásában (vagyis olyan szektorokban, amelyek a közegészségügyet és a közbiztonságot közvetlenül érintik).

A kereskedelem új akadályainak bevezetését meg kell előzni annak érdekében, hogy biztosítható legyen az Egységes Belső Piac zökkenőmentes működése. Ezáltal lehetővé válik az érdekelt felek számára, hogy az ellentmondó nemzeti műszaki jogszabályok következtében felmerülő bármely problémát és nehézséget megfelelően kezelni tudják. E cél eléréséhez és az Egységes Belső Piac szabályozására alapvető fontosságú eszköz a 83/189/EEC irányelv, amely kijelöli az információ-szolgáltatási eljárásokat a szabványok és a műszaki jogszabályok területén. Különösen fontos az, hogy a 83/189/EEC irányelv biztosítja azt az áttekinthetőséget, amely az új nemzeti műszaki előírások tekintetében szükséges. Ezen kívül segít kiküszöbölni vagy a minimumra csökkenteni azokat a nehézségeket, amelyeket ezek az intézkedések okozhatnak az Európai Unió és az EFTA tagállamai közötti kereskedelemben.

A PRAQ III. Program 13 PHARE partnerországot támogat. Ezek: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Macedónia, Magyarország, Románia, Szlovákia és Szlovénia.

A program és a bővítés

A „Közép- és Kelet-Európa társult országainak felkészülése az Európai Unió egységes belső piacába történő integrációra” c. Fehér Könyvben [1995. május 10. COM(95) 163] az Európai Bizottság első alkalommal tette közzé az Egységes Belső Piachoz kapcsolódó másodlagos jogszabályok átfogó és részletes ismertetését.

A kapcsolódó néhány száz jogi eszköz egyszerű felsorolása helyett a Bizottság megjelölte a közösségi jogalkotás alapvető céljait minden érintett területen. Ezen kívül részletesen leírta azokat a szervezeti és adminisztratív struktúrákat, amelyekben a jogalkotásnak működni kell, valamint kidolgozták a jogközelítéssel összefüggő feladatok megvalósításának sorrendjét a társult országok számára. Ezzel az volt a szándék és a cél, hogy az érintett országok jobban megértsék a Közösség jogalkotási gyakorlatát és hogy megkönnyítsék a jogközelítést az előcsatlakozási folyamatban.

A PRAQ III. Program fő célkitűzései a Fehér Könyv Függelékének második, „Ipari termékek szabad mozgása és biztonsága” c. fejezete alapján fogalmazódtak meg. Ez magában foglalja az összes EU műszaki tartalmú jogszabály és európai műszaki törvény honosítását, azaz a közép- és kelet-európai országok nemzeti jogrendjébe való átültetését. A direktívák, de legfőképpen az Új Megközelítésű irányelvek (Gépek biztonsága, Játékok biztonsága, Orvostechnikai eszközök, Kisfeszültségű berendezések, Építési termékek, Egyéni védőeszközök stb.) hatékony működése függ a piacgazdaságra jellemző szervezeti infrastruktúra, szabálya(zás)k és kapcsolatrendszerek meglététől. E nélkül az infrastruktúra nélkül (a továbbiakban Minőségügyi Infrastruktúra) – amely szoros kapcsolatban van a megfelelőség-értékeléssel, a szabványosítással és az akkreditálással –, az irányelvek bevezetését nem lehet maradéktalanul megvalósítani.

A program célkitűzései

A PRAQ III. Program célja: a közép- és kelet-európai országok csatlakozási folyamatának segítése a Fehér Könyv Függelékének második fejezetében rögzített prioritások szerint. E cél teljesítéséhez a PRAQ III. a következő feladatokat határozta meg:

- A közép- és kelet-európai országokban a műszaki jogharmonizáció segítése (lásd: A műszaki jog-

harmonizáció területének rövid áttekintése c. kiemelés).

- Eszközök biztosítása és a megfelelő környezet kialakítása a közép- és kelet-európai országok minőségügyi infrastruktúrájának kiépítéséhez (lásd: A minőségügyi infrastruktúra területének rövid áttekintése c. kiemelés).
- Információ-átadás, valamint tréningek/tanfolyamok a gazdasági szereplők számára a jogharmonizáció és a minőségügyi infrastruktúra közelítésének témakörében.

Ezen célkitűzések megvalósítása lehetővé fogja tenni a partnerországok számára a most még meglévő kereskedelmi akadályok leküzdését. Így az Egységes Belső Piac részei lehetnek, ahol biztosított a termékek szabad áramlása.

PRAQ III. akciók

A PRAQ III. Programban a tevékenység négy fő szakmai támogatási területen folyik. Ezek az alábbiak:

- Műszaki tartalmú jogszabályok harmonizálása és közelítése (TR)
- Minőségügyi infrastruktúra (QI)
- Gazdasági szereplőket támogató akciók (EO)
- Programirányítás (MA)

A Stratégiai Munkaterv a PRAQ III. akciók részletes ismertetését tartalmazza, a négy támogatott terület szerinti csoportosításban.

● *Műszaki tartalmú jogszabályok harmonizálása és közelítése*

1. célkitűzés: a műszaki jogharmonizáció folyamatának segítése a közép- és kelet-európai országokban.

A Fehér Könyv rögzíti, hogy a direktívák és a műszaki előírások közelítése az Egységes Belső Piac működésének, valamint a termékek – Európai Unió és a közép- és kelet-európai országok közötti – szabad áramlásának az egyik döntő fontosságú területe. Ezen a területen a PRAQ III. célja, hogy segítséget nyújtson az EU direktívák és műszaki előírások jogi közelítésében, és hogy világos, következetes stratégiát határozzon meg a jogszabályok honosításához és bevezetéséhez. Mindez a piacfelügyeleti tevékenységet is magában foglalja.

Néhány tevékenység:

- Szakmai segítségnyújtás a nemzeti és az európai jogszabályok összehangolásában
- Műszaki előírások fordítása
- Termékszabályozási workshopok
- Piacfelügyeleti szemináriumok

A minőségügyi infrastruktúra területének rövid áttekintése

A minőségügyi infrastruktúra a szervezetek és testületek intézményi felépítését jelenti a megfelelőség-értékelés, a szabványosítás és az akkreditálás területén. A PRAQ III. támogatás célja, hogy a közép- és kelet-európai országok minőségügyi infrastruktúrája megfeleljen a vonatkozó európai szakmai szervezetek tagsági követelményeinek.

● Szabványosítás

Néhány közép- és kelet-európai országban még mindig érvényben van jó néhány kötelező szabvány. Az európai műszaki szabályozással és megfelelőség-értékeléssel való összehangolási folyamat során a szabványoknak önkéntessé kell válniuk. A szabványosításnak a jogalkotást kell segítenie a termékek műszaki jellemzőinek meghatározása révén. A szabványosítás egy olyan műszaki környezetet teremt, amely egységes minden vállalkozás számára és amely fejleszti az Egységes Belső Piac iparának versenyképességét.

● Megfelelőség-értékelés

A megfelelőség-értékelés jellemző tevékenységei a tanúsítás, a vizsgálat és az ellenőrzés. A tanúsítás egy olyan eljárás, amely során egy harmadik fél írásos bizonyítványt (tanúsítványt) állít ki arról, hogy egy termék, folyamat vagy szolgáltatás bizonyos követelményeknek megfelel (pl. termékszabályozás, minő-

ségügyi rendszer szabványok). A tanúsító szervek szerepe az, hogy független, részrehajlás nélküli, objektív és semleges tanúsítást biztosítsanak. A vizsgálat egy adott termék vagy folyamat egy vagy több jellemzőjének meghatározott eljárás szerinti megállapítása (szabvány vizsgálati módszerek). Ezt a tevékenységet általában laboratóriumok végzik a szakmai felkészültségük szerinti (termék) területeken (pl.: szilárdsági teszt, elektromossági teszt, kémiai vizsgálat). Az ellenőrzés általában a tervezés megfelelőségének értékeléséből és/vagy a termékek ellenőrzéséből áll a gyártás különböző szakaszaiban. Az ellenőrző szervezetek különböznek a vizsgálólaboratóriumoktól, mert azok értelmezik a vizsgálati eredményeket és megállapításokat tesznek a termék minőségére vonatkozóan.

● Akkreditálás

Az EN 45000 szabványsorozat vonatkozó tagja, az ISO/CASCO Guide 61 és az EA Útmutatók alapján végzett akkreditálás egy olyan eljárás, amely során egy erre felhatalmazott szerv hivatalosan elismeri, hogy a megfelelőség-értékelési folyamatot az előírt műszaki szakértelemmel végezték el. A harmadik fél általi hitelt érdemlő tanúsításhoz biztosítani kell a tanúsító szervek függetlenségét (pl.: semmilyen politikai vagy kereskedelmi vonatkozásban nem lehet részrehajló), meg-

felelő irányítását, szilárd pénzügyi helyzetét és szakmailag felkészült alkalmazottak foglalkoztatását. Az akkreditáló szervek azok a szervezetek, amelyek ellenőrzik és akkreditálják a tanúsítást az EN 45000 szabványsorozat követelményei szerint. Közvetlen kapcsolatban állnak az illetékes nemzeti kormányzattal, bár a tényleges mechanizmusok és a közöttük lévő kapcsolatok tagállamonként különböz(het)nek. A tagállamok kormányai (vagy a csatlakozásra jelölt országok az ECAP tárgyalásokon) az akkreditálást, mint kiindulási alapot tekintik a megfelelőség-értékelést végző szervek kijelöléséhez, azaz szolgáltatások nyújtására a jogilag szabályozott területen.

● Metrológia

A metrológia biztosítja a gyártásban, a vizsgálatokban és a kereskedelemben használatos mérőműszerekkel végzett mérések pontosságát, az elsődleges etalonokra való visszavezethetőségen keresztül. Ez a fizikai mennyiségek meghatározásának tudománya, bár a kifejezést használják a kalibrálás és a törvényes metrológia területein is. Következésképpen, a metrológia a termékek és a szolgáltatások minőségének (pontosságának) biztosítását, valamint a kereskedő partnerek – köztük a végfelhasználó (pl. az ipar) – védelmét is szolgálja (törvényes metrológia).

● Minőségügyi infrastruktúra

2. célkitűzés: eszközök biztosítása és a megfelelő környezet kialakítása a közép- és kelet-európai országok minőségügyi infrastruktúrájának összehangolásához.

A Fehér Könyvben az Európai Bizottság leszögezi, hogy a kedvezményezett államok igazgatási szervezeti struktúrájának alkalmassá tétele, valamint a szükséges intézményi infrastruktúra kialakítása elsődleges feltétele az európai műszaki tartalmú jogszabályok bevezetésének. Ezen a területen a PRAQ III. Program

általános célja a közép- és kelet-európai országok és az Európai Unió – EFTA tagállamok minőségügyi infrastruktúrájának összehangolása.

A PRAQ III. Program végző célja az, hogy képessé tegye a közép- és kelet-európai országokat arra, hogy a három európai szabványügyi szervezet teljes jogú tagjaivá váljanak; hogy kifejlesszenek egy olyan nemzeti akkreditáló rendszert, amely megfelel a nemzetközi szabványoknak és a nyugat-európai gyakorlatnak; hogy erősítse a bizalmat a nemzeti mérések nemzetközi etalonokra való visszavezethetősége vo-

natkozásában és hogy felkészítse a tanúsító szervezetek, laboratóriumokat és ellenőrző szervezeteket az EN 45 000 szabványsorozat követelményeinek való megfelelésre.

Néhány tevékenység:

- Szeminárium az önkéntes szabványosításról
- A nemzeti etalonok visszavezethetősége
- Segítségnyújtás a nemzeti akkreditáló rendszer létrehozásában / átszervezésében
- Minőségügyi workshop politika-kidolgozók számára
- Minőségbiztosítási tréning megfelelés-értékelést végző szervezetek számára
- Minőségügyi rendszer-auditorok képzése
- Menedzsment- és marketingismeretek laboratóriumok számára

● Gazdasági szereplők

3. célkitűzés: információ-átadás és tanfolyamok/ tréningek a gazdaság szereplői számára a műszaki jogharmonizáció és a minőségügyi infrastruktúra közelítésének témaköreiben.

Ebben a csoportban a tevékenységek a gazdasági szereplők (gyártók, fogyasztók, importőrök stb.) tájékoztatását, ismereteinek bővítését szolgálják, különös tekintettel az Egységes Belső Piac jellemzőire és a gazdasági szereplőknek az Új Megközelítésű irányelvekben meghatározott felelősségére.

Ezen a területen a PRAQ III. célkitűzése az, hogy a gazdaság szereplői olyan termékeket fejlesszenek ki, amelyek megfelelnek az Egységes Belső Piac minőségi követelményeinek.

E cél eléréséhez az akciókat úgy tervezték meg, hogy egyrészt a „multiplikátorok”, mint például az Euro Info Correspondence Center-ek, az ipari és kereskedelmi kamarák, a szakmai szervezetek, a fogyasztóvédelmi egyesülések továbbadhassák és terjeszthessék a műszaki szabályozással és minőségügyi infrastruktúrával kapcsolatos információkat, másrészt

Néhány tevékenység:

- Szemináriumok a New Approach direktívák bevezetéséről
- Workshop: a nemzeti minőségügyi program kidolgozása
- „A rossz minőség költsége” tréning
- Minőségirányítási szemináriumok
- A fogyasztók bevonása a szabványok kidolgozásába

a gazdasági szereplők közvetlen tájékoztatást kaphassanak a termékeiket érintő műszaki jogszabályokról (pl.: Termékfelelősség, Termékbiztonság, Új Megközelítésű irányelvek).

● Programirányítás

Ebben az akciócsoportban olyan tevékenységek vannak, amelyek a program menedzselésével kapcsolatosak, mint például a Nemzeti Koordinációs Fórum létrehozása a kedvezményezett országokban, és a négy értékelő csoport megalakítása (lásd: A program irányítása c. fejezetet).

PRAQ III. közvetítő eszközök

● Projektek

A projektek meghatározott akciók, amelyek mérhető eredményhez vezetnek. A projektek által nyújtott szolgáltatásokat magáncégek, közintézmények és non-profit szervezetek egyaránt igénybe veszik. A pályázati kiírások a következő Internet címen találhatóak:

<http://europa.eu.int/comm/dg1a/pharework/to/luptend.htm>

● Támogatási lehetőségek

Ezek az akciók olyan szolgáltatások, amelyeket valamely központi szervezet nyújt az Európai Bizottság vagy a kedvezményezett országok felkérése, támogatási kérelme alapján. Az igénybe vehető támogatási lehetőségeket a munkaterv tartalmazza.

A legfontosabb eszköz a FAST akció (Támogatási lehetőség rövid távú szakértői tanácsadás igénybevételére), de vannak más típusú támogatások is, mint például a műszaki jogszabályok és a kapcsolódó háttérdocumentumok fordítása, utazó etalonok beszerzése, a megfelelés-értékeléssel kapcsolatos nemzeti jogszabályok felülvizsgálata (horizontális jogszabályok, valamint az akkreditálásra, tanúsításra, metrológiára és szabványosításra vonatkozó jogszabályok). A támogatási lehetőségek pénzalapjait a CEN/TCU központilag kezeli. A támogatási kérelmeket/igényeket a nemzeti koordinátorokon keresztül kell benyújtani.

● Pénzalapok

A pénzalapokat a 13 ország között egyenlően osztják el és a PRAQ III. nemzeti koordinátorok kezelik.

A pénzalapokkal a kedvezményezett országokat a következő területeken segítik:

- Részvétel európai rendezvényeken (magas szintű értekezletek, szakmai konferenciák és a minőségügyi infrastruktúra műszaki/szakmai területeit érintő bizottsági ülések);

FAST támogatási lehetőség rövid távú szakértői tanácsadás igénybevételére

A FAST akció-támogatási lehetőségeket biztosít a közép- és kelet-európai országok számára rövid távú szakértői tanácsadás és oktatás/képzés igénybevételére a minőségügyi infrastruktúra és a műszaki jogszabályok harmonizálása területén. A FAST akciók

célja a PRAQ III. tárgykörébe tartozó konkrét kérdések megválaszolása illetékes EU/EFTA szakértők által.

A kormányzati szervek (minisztériumok), a minőségügyi infrastruktúra területén működő szakmai szervezetek, iparági szövetségek és vállalkozások (pl. egyes laboratóriumok) egyaránt jogosultak a FAST támogatási lehetőség igénybevételére. A be-

adott kérelmeknek azonban igazodniuk kell a PRAQ III. Program célkitűzéseivel és támogatott szakmai területeivel, és a szakértői tanácsadás időtartama nem haladhatja meg a négy napot. A FAST keretén belül nem támogatható tréning/tanácsadás az ISO 9000 szabványsorozat bevezetésének témájában, és nem támogatottak tanulmányutak sem az EU/EFTA tagországokba.

- Tagsági díjak térítése a megfelelő EU szakmai szervezetekben való részvétel támogatására (szabványosítás, akkreditálás, metrológia és megfelelés-értékelés);
- Segítségnyújtás a nemzeti koordinátorok számára munkájuk hatékony elvégzéséhez.

A program irányítása

A PRAQ III. Programot a CEN/TCU menedzseli (a végrehajtást egy speciális team, a PRAQ III. Egység végzi) az Európai Bizottság SCR Szolgálatának felügyelete alatt, az EFTA és az Európai Bizottság (DG III - Ipar és DG IA - Külkapcsolatok) támogatásával.

● Nemzeti szinten

Minden kedvezményezett országban alakult egy Nemzeti Koordinációs Fórum – az összes érdekelt fél nemzeti szintű képviselője –, amelynek tagjai:

- a PRAQ III. Program szakmai területei által érintett minisztériumok,
- a megfelelés-értékelést végző szervezetek,
- a PRAQ III. Program szakmai területei által érintett iparági egyesületek/szövetségek és szakmai szervezetek/testületek.

Ezen kívül mindegyik kedvezményezett ország kijelölt egy nemzeti koordinátort, aki segíti a PRAQ III. akciók végrehajtását, továbbítja a CEN-TCU-hoz a szakmai támogatási/segitésnyújtási igényeket és részt vesz a Brüsszelben rendszeresen megrendezésre kerülő nemzeti koordinátor értekezleteken. Felelős még a negyedévenkénti beszámoló jelentések elkészítéséért és a PRAQ III. Egységnek való megküldéséért.

● Regionális szinten

A Liaison Committee biztosítja a Program átfogó irányítását és ellenőrzését. Ez magas rangú tisztviselőkből áll a PRAQ III. Program által lefedett területekről:

- minden kedvezményezett ország képviselőjében két fő,
- minden EU tagállam képviselőjében egy fő (általában a Tanács szabványosító csoportjának a tagja),
- minden EFTA tagállam képviselőjében egy fő,
- az Európai Bizottság Szolgálati és az EFTA Titkárság képviselői.

A Liaison Committee évente kétszer ülésezik. Megvitatja a munkatervet és a pénzügyi források felhasználását az egyes területeken belül, valamint véleményezi az értékelő beszámolókat a program előrehaladásáról.

● Értékelő csoportok (Assessment Groups)

Ezek a csoportok az összekötők az EU/EFTA országokban működő szervezetek és a kedvezményezett országok között. Tagjai azokat az illetékes európai szervezeteket képviselik, amelyek a szabványosítás, az akkreditálás, a metrológia, valamint a vizsgálat, ellenőrzés és tanúsítás területén működnek (pl.: többek között a CEN, az EA, az Euromet és az Eurolab szakértői). Összefoglaló dokumentumok tanulmányozása és helyzetfelmérő/értékelő látogatások során figyelemmel kísérik a minőségügyi infrastruktúra területeinek fejlődését a közép- és kelet-európai országokban. Éves országjelentéseket készítenek a támogatott országok előrehaladásáról, valamint projekt-javaslatokat dolgoznak ki a PRAQ III. és a nemzeti PHARE programok számára.

● Összehangolás más programokkal

A PRAQ III. Program fontos eszköz a közép- és kelet-európai országok csatlakozási felkészülésének támogatásában. A más programokkal való koordinálás, összehangolás különösen fontos a közös akciók megerősítése céljából, és hogy a minimumra csökkenjen az átfedések előfordulása. Következésképpen, szoros munkakapcsolat alakult ki a többi PHARE program menedzsmentjével.

Lezárult projektek és eredmények a közelmúltból

1999 decembere és 2000 februárja között a következő projektek teljesültek sikeresen:

TR 08 – Műszaki fájlok

A programot azzal a céllal tervezték, hogy gyakorlati útmutatást/eszközöket adjon a közép- és kelet-európai országokban a gazdaság szereplőinek a termékekre vonatkozó műszaki dokumentáció és fájlok előállításához, amelyeket az új megközelítésű irányelvek igényelnek, hangsúlyozva az érdekeltséget mostantól kezdve a termékek műszaki fájllal előállításával szemben támasztott szabályok iránt a közép- és kelet-európai országok integrálódási folyamatában és a jövőbeli kijelölt szerveik által végzett megfelelésértékelésben. 32 workshop-ot sikeresen szerveztek meg, és zökkenőmentes volt azok lebonyolítása is (28 workshop volt eredetileg előirányozva, és 4 továbbit a támogatott országok igényeltek). A közép- és kelet-európai országokból összesen 972 személy vett részt ezeken. A résztvevők visszajelzései rendkívül kedvezőek voltak.

EO 05 – Eurochambres

Hat szemináriumra került sor a támogatott országokban (Bulgária, Cseh Köztársaság, Lettország, Magyarország, Lengyelország és Románia) kétnapi időtartama és két előadóval. Ezen felül az Eurochambres képviselője is részt vett a szemináriumon, ahol lehetősége volt arra, hogy beszámoljon a Chamber-nek a szabványok és a kis- és közepes vállalkozásoknak nyújtott tanácsadás terén végzett, folyamatban lévő tevékenységéről. A program célja az információ terjesztése volt, valamint képzés a közép- és kelet-európai kamarák számára az európai jogalkotáshoz, a szabványosításhoz és a megfelelésértékeléshez kapcsolódó területeken. A szemináriumra Szlovákia, Szlovénia és Lettország kereskedelmi kamaráinak képviselői látogattak el.

A hat szemináriumon a résztvevők száma összesen 116 volt, a tőlük érkező visszajelzések igen pozitívak voltak.

A program elérte a célját, kitűnőek voltak az előadók számára nyújtott lehetőségek és az általános szervezés. Mindenek felett a program világosan megmutatta, hogy Közép-Európában szükség van ilyen szemináriumok szervezésére.

RT 08 – Egyéni védőeszközök

Ezt a szerződést az EUROGIP finanszírozta, 14 hónapos időtartammal. Összesen 29 szemináriumot szerveztek 13 kérelmező országban, összesen 632 résztvevővel. A résztvevők száma szemináriumonként 20 és

40 fő között változott, mindegyikük rendelkezett az EVE (egyéni védőeszközök) irányelvre vonatkozó alapvető ismeretekkel. Összesen 1324 képzési napot tartottak.

A képzési program célja az volt (kétnapos szemináriumok), hogy minden érdekelt személyt és felet kimerítő ismeretekkel lásson el a 89/686/EGK irányelv bevezetéséről, és az ezen a területen összegyűjtött know-how-t és tapasztalatot átadja az EU-ban érdekelt feleknek, továbbá, hogy elősegítse az irányelvnek a nemzeti szabványosításba való bevezetését és azt minél előbb a piacon is működtethetővé tegye.

A workshop zökkenőmentesen lezajlott, de jobban kellett volna a „testre-szabottságra” ügyelnie, tekintetbe véve az egyes országok ismeretszintjét (egyetlen általános program nem képes kielégíteni a különböző országok igényeit).

QI24 – Minőségügyi auditorok képzése

A projekt lezárult. A legutóbbi edzés-jellegű szakaszra 1999. decemberében került sor. 89 résztvevőből 39 végezte el sikeresen a kurzust. A program általában véve sikeresnek mondható, kivéve a késedelmes végrehajtását; a programcélokat elérték, és a résztvevők és a nemzeti koordinátorok igen jól fogadták a projektet. A szerződők visszajelzése igen pozitív: a program koncepciója jól átgondolt, alkalmasan strukturált volt és a projekt útmutatásain belül azt professzionális szinten hajtották végre.

QI22 – Szeminárium az EN 14000-ról

Az albániai tanfolyam lebonyolítása a koszovói válság miatt késedelmet szenvedett. A tanfolyamot végül 1999. november 18-án fejezték be. A küldöttek kedvezően fogadták a tanfolyamot, és élvezték azt az előadók is. Elismerés illeti a nemzeti koordinátort, amiért ebben a nehéz időszakban is kitűnő szervezőmunkát végzett.

A projekt lezárult. Általánosságban elmondható, hogy az Egyesült Királyság által szervezett mindhárom tanfolyam lényegében véve sikeres volt; jól fogadták mind a résztvevők, mind az oktatók és a nemzeti koordinátorok; az előadókra mély benyomást tett a jelöltek kivételes minősége mind a felkészültség (főiskolai végzettség), mind a háttér tekintetében.

EO05 – Tájékoztató a kis- és közepes vállalkozások számára. Jelentés a szabványosításról és a CE jelölésről Stockholmban, 2000. január 22–25. között tartott szemináriumról.

A szeminárium fő célja az volt, hogy kiképezze a közép- kelet-európai országok Euro Info központjainak állományát arról, hogyan kell tájékoztatást adni a kis és közepes méretű vállalkozásoknak a műszaki szabályozásokról, a minőségügyi infrastruktúráról és a meg-

felelőség-értékelésről. A második cél az volt, hogy fórumot hozzanak létre a résztvevők között a tapasztalatok hálózatba kapcsolására (networking) és megosztására.

A szemináriumra kilenc országból 23 résztvevő jelentkezett. A képzés az új megközelítési irányelvekre és a CE jelölésre összpontosított. Speciális figyelmet szenteltek a Gépek, a Gyógyászati eszközök, a Villamos készülékek és az EMC irányelvnek. A Vaxjo-i EIC a stockholmi, a nurembergi és a koppenhágai EIC-vel együtt szervezte meg a találkozót. A műszaki tartalom kívül az előadók igyekeztek megosztani a résztvevőkkel a kis és közepes vállalkozásokkal kapcsolatban szerzett tapasztalataikat és a vállalatok segítésére alkalmas különféle módokat.

Európai szervezetek a minőségbiztosításért

CEN – Európai Szabványügyi Bizottság (European Committee for Normalization)

A CEN küldetése az, hogy előmozdítsa az önkéntes műszaki szabályozást Európában, kapcsolatot tartva a világszerte működő szervezetekkel és az európai partnereivel. A CEN támogatja az Európai Uniónak és az EFTA-nak a kereskedelem szabadságára, a munka és a fogyasztó biztonságára, a hálózatok kölcsönös együttműködésére, a környezetvédelemre, a kutatási és fejlesztési programok hasznosítására irányuló programjait, a közbeszerzést és egyebeket. Európában a CEN a CENELEC-kel működik együtt – ez az Elektrotechnikai Szabványosítás Európai Bizottsága – és az ETSI-vel, az Európai Távközlési Szabványok Intézetével.

Címe: <http://www.cenorm.be>

CENELEC – Elektrotechnikai Szabványosítás Európai Bizottsága (European Committee for Electrotechnical Standardization)

A CENELEC az Elektrotechnikai Szabványosítás Európai Bizottsága. 1973-ban alakult meg, mint nonprofit szervezet, a belga törvények szerint. Szakterületén, mint Európai Szabványosító Szervezetet az Európai Bizottság hivatalosan a 83/189 EGK irányelvvel ismer-te el. Tagjai az ötvenes évek utolsó éveitől kezdve együtt dolgoztak az európai harmonizáció érdekében, együtt fejlődve az Európai Gazdasági Közösséggel. A CENELEC 19 EK és EFTA országban tevékeny-

”

A PHARE (Segély)Programot
1989-ben indították
a magyarországi és a lengyelországi
gazdasági és társadalmi átalakulás
támogatására.

A közép- és kelet-európai politikai
változások hatására
a PHARE mind nagyobb földrajzi
területet fedett le

”

kedő 40000 műszaki szakértő-vel dolgozik annak érdekében, hogy az európai piac számára szabványokat bocsásson ki. A szervezet tagjaival együtt a CENELEC társult tagjai és együttműködő partnerei az önkéntes elektrotechnikai szabványoknak egy olyan koherens készletét fejlesztették és dolgozták ki, amely alapul szolgál az áruk és szolgáltatások Európán belüli, belső határok nélküli Egységes Európai Piacra, illetve az Európai Gazdasági Térség számára.

Címe: <http://www.cenorm.be>

ETSI – Európai Távközlési Szabványosítási Intézet (European Telecommunication Standards Institute)

Az Európai Távközlési Szabványosítási Intézet (ETSI) nonprofit szervezet, amelynek az a küldetése, hogy meghatározza és megalkossa az elkövetkező évtizedekben használandó távközlési szabványokat. A szervezet nyitott fórum, amely 50 országból 696 tagot egyesít, köztük irányító szervek képviselőit, hálózati operátorokat, gyártókat, szolgáltatókat és felhasználókat. Bármely olyan európai szervezet, amely érdekelt az európai távközlési szabványok fejlesztésében, jogosult ezt az érdekét az ETSI-ben képviselni, és így közvetlenül befolyásolhatja a szabványkészítési folyamatot. Címe: <http://www.cenorm.be>

EA – Európai Akkreditálási Szervezet (European Accreditation Organisation)

Az EAC (Európai Tanúsítás Akkreditálás szervezete) és az EAL (Európai Laboratórium-Akkreditálási Együttműködés szervezete) a közelmúltban fuzionált, és jelenleg Európai Akkreditálási Szervezet (EA) néven működik, amelynek a tevékenysége kiterjed az európai megfelelés-értékelési tevékenységekre: a vizsgálatra és a kalibrálásra, az ellenőrzésre, az irányítórendszerek tanúsítására, a termékek tanúsítására, a személyzet-tanúsításra, továbbá az Európai Öko-irányítási és Auditálási Rendszer (European Eco-Management and Audit System, EMAS) szabályozásnak megfelelően a környezet-verifikálásra. Az EA tagjai az EU és az EFTA tagállamok nemzeti szinten elismert akkreditáló testületei. A társult tagság nyitott az európai földrajzi térség országaiban működő többi, nemzeti szinten elismert akkreditáló testületek számára, ha bizonyítani tudják, hogy az EN 45003-mal vagy az ISO/IEC 58. Guide-dal kompatibilis akkreditálási rendszert működtetnek.

Címe: <http://www.european-accreditation.org>

EUROMET

Az EUROMET az EU és EFTA államok nemzeti metrológiai intézeteinek és az Európai Bizottságnak az együttműködési szervezete. A résztvevő metrológiai intézetek készek az EUROMET-ben együttműködni azzal a céllal, hogy elősegítsék a nagyobb hatékonyság érdekében a metrológiai tevékenységek és szolgáltatások koordinálását. Bizonyos nyilvánosságra hozott kritériumok alapján ma már más országok is folyamodhatnak tagságért. Az EUROMET fő céljai a következők: elősegíteni az együttműködést a nemzeti etalonok és a mérési módszerek fejlesztésében, hogy optimalizálják a források felhasználását, javítsák a mérési lehetőségeket, és hozzáférhetővé tegyék azt az összes tag számára. Az EUROMET erőfeszítéseit jelenleg arra összpontosítja, hogy létrehozza az európai ipar igényeit kielégítő koordinált európai metrológiai infrastruktúrát, és hogy támogassa és kiszolgálja tagjait abban a törekvésükben, hogy jobban kiszolgálhassák igénylőiket, hogy részt vehessenek az etalonok világméretű elismeréséhez szükséges, laboratóriumok közötti összehasonlításokban, és erősítsék az együttműködésüket más regionális metrológiai szervezetekkel és a BIPM-mel. Címe: <http://www.euromet.org>

EOTC – Európai Vizsgáló és Tanúsító Szervezet (European Organization for Testing and Certification)

Az Európai Vizsgáló és Tanúsító Szervezetet az Európai Bizottság, az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) és az európai szabványügyi testületek alapították 1990 áprilisában. Az EOTC-t a Közgyűlés irányítja egy Igazgatósági Testület révén, melyet a közgyűlés képviselőiből választanak. Felelős a fejlesztéspolitikáért, a stratégiai tervezésért, és évente négyszer ülésezik. Az EOTC tagok vizsgáló- és kalibrálólaboratóriumok, a tanúsító szervek, a gyártók, a kereskedelmi egyesülések stb. segítségével és támogatásával. Az EOTC a megfelelőség-értékelés fókuszpontjaként működik Európában, de maga nem vizsgál és nem tanúsít sem termékeket, sem szolgáltatásokat. Címe: <http://www.eotc.be>

**EUROLAB – Nemzeti Mérő,
Vizsgáló és Analitikai
Laboratóriumok Európai
Szövetsége (European Federation**

of National Associations of Measurement, Testing and Analytical Laboratories)

A szervezet Brüsszelben jött létre, 1990 áprilisában 19 EGK és EFTA ország 17 magán és állami laboratóriumát képviselő delegátusok által aláírt egyetértési memorandum alapján. 1998 októbere óta az EUROLAB mint nemzetközi társulás, jogi személy a belga törvények alapján. Célja az európai laboratóriumok véleményének képviselete és hangoztatása olyan politikai és műszaki kérdésekben, amelyek közvetlenül befolyásolják a működésüket, kapcsolatteremtés a laboratóriumi közösség számára érdekes tevékenységet folytató európai szervezetekkel és olyan tevékenység, amely alkalmas eszközöket kínál az információ- és tapasztalatcserére, amilyenek például a kiadványok (írásos állásfoglalások, műszaki jelentések, hírlevelek, munkacsoportok, szemináriumok stb.).

Címe: <http://www.eurolab.org>

CEOC – Vizsgáló, Ellenőrző, Tanúsító és Megelőző Szervezetek Európai Szövetsége (European Confederation of Organizations for Testing, Inspection, Certification and Prevention)

A CEOC független magán, fél-magán vagy állami harmadik fél szervezetek vagy ilyen szervezetek társulásainak önkéntes csoportosulása, amelyek területe a vizsgálat, a műszaki ellenőrzés, a termékek és a minőségirányítási rendszerek tanúsítása és a kockázat-megelőzés. A tagok többsége nonprofit alapon működik. A szervezet Svájcban jött létre 1961-ben,

1996 decemberében belga nemzetközi nonprofit társulássá vált (AISBL) és jelenleg 20 európai országból 27 tagszervezete van. A CEOC tagjait az állami jogszabályalkotó hatóságok elismerik/felhatalmazzák, hogy a készülékek egy széles körében ellenőrzéseket és megfelelőség-értékelést végezzenek, amelybe beletartoznak a bojlerek, a nyomástartó edények, a liftek, a gépek, a daruk, az orvosi készülékek, a villamos és fűtőállomások, ipari üzemek, atomerőművek, épületek, játékok stb.

Címe: <http://www.ceoc.com>

* * *

*Mindezekhez igazodni
– nem lesz egyszerű feladat...
(a szerk.)*

”
Az akciókat úgy tervezték meg, hogy egyrészt a „multiplikátorok”, mint például az Euro Info Correspondence Center-ek, az ipari és kereskedelmi kamarák, a szakmai szervezetek, a fogyasztóvédelmi egyesülések továbbadhassák és terjeszthessék a műszaki szabályozással és minőségügyi infrastruktúrával kapcsolatos információkat, másrészt a gazdasági szereplők közvetlen tájékoztatást kaphassanak a termékeiket érintő műszaki jogszabályokról
”